

МОЛОДИЙ КОШТАР

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Рік видання X

№ 18 (1030)

ВІВТОРОК

11 ЛЮТОГО 1969 р.

Ціна 2 коп.

ЩИРА ПОДЯКА

Центральний Комітет КПРС, Президія Верховної Ради СРСР і Рада Міністрів СРСР висловлюють щирі подяки всім партійним радянським і громадським організаціям, колективам підприємств і установ, окремим громадянам Радянського Союзу, а також Центральним Комітетам Комуністичних і робітничих партій, урядом соціалістичних країн, керівникам інших держав, ученим, громадським організаціям і окремим громадянам зарубіжних країн, які прислали свої поздоровлення у зв'язку з новою видатною перемогою радянського народу в освоєнні космосу — успішним завершенням польоту льотчиків-космонавтів товаришів В. О. Шаталова, Б. В. Волнова, О. С. Єліссєва, Є. В. Хрунова на пілотованих космічних кораблях «Союз-4» і «Союз-5».

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ КПРС   ПРЕЗИДІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР   РАДА МІНІСТРІВ СРСР

ТОКАР ВІМКНУВ ВЕРСТАТ, заміряв отвір шестерні. Подумав: до кішки зміни ще встигну обробити.

Поруч нього зупинився бригадир, прискіпливо оглянув деталі, задоволено відмітив:

— О, і в тебе майже дві цермі!

Володимир мовчав, заклопотаний.

— Тебе це не радує? — затурбувався Петро Савицький.

Звичайно, він гордий за свою бригаду — бригаду, що носить ім'я 50-річчя ВЛКСМ. Вірять, що хлопці виконають і зобов'язання, взяті до 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. Його, комсорга механічного цеху, хвилювало інше. Хвилювало те, що бригади працюють нерівно. Як позбавитися спадів? Причин довго не шукати — вони видно. Особливо негативно позначається на продуктивності праці плінність робітників, яка приходить на завод після закінчення профтехучилища. Юнаки залишають завод, навіть не встигнувши прижитися. Як же мотиви керують ними? Нелюбов до спеціальності? Але ж, ідучи вчитися, кожен вибирав її добровільно, до душі.

Володимир Лапенко висловив свої міркування комсомольському активу:

Клуб комсомольського активіста

ЗАЛИШИТЬСЯ ЮНАК НА ЗАВОДІ

— Не відчувають комсомольці себе господарями, тож і залишають завод, — такою була думка членів бюро.

Активісти ближче познайомилися з новачками. Розмова на рівних збудила довіру, викликала на відвертість, допомогла виявити те, що бентежило юних виробничників. З'явилися конкретні пропозиції. Ольга Куріленко сказала, щоб випускників профтехучилища перевести у комсомольсько-молодіжні бригади. Її підтримали. Володя, не роздумуючи, заявив:

— Гаразд. Почнемо з нашої бригади.

Член бюро Тамара Либя завагалась, як би це не погіршило показники бригади:

— Ви ж у нас передовики...

На якусь хвилину виникла суперечка. Потім затихли, чекали його, комсоргового слова. А юнак просто і несподівано сказав:

— Вибирала дівка жєнїха, та й залишлась сама.

— І вже серйозно. — Кому, як не передовикам, виховувати собі кадри? А вибрати — ці, не гоже.

Лапенко мав рацію. Прихід Юри Якуніна і Миколи Шустера в бригаду Петра Савицького не зрушив її позицій. А наслідки впливу нового колективу помітні. Певна річ, хлопцям треба ще багато вчитися.

Комсомольський ватажок зрозумів, що провести лише одне переміщення — то замало для розв'язання такої проблеми як плінність. Тому він разом з партійною організацією і керівництвом цеху шукає й інших шляхів. Один із них — громадські вихователі. Добрими порадиниками молоді стали М. Аулін, М. Волков, Н. Карплюк, В. Мельников. Орієнтир їх роботи — прищепити своїм вихованцям почуття поваги до праці і професії, почуття особистої відповідальності перед колективом.

Ініціатива, чуйність комуніста Володимира Лапенка проглядає у всьому. Для нього не існує дрібниць у громадському житті.

В цеху щотижня вивішуються трудові листки, стітнівки. То особлива турбота комсорга.

— Жива замітка чи зарисовка про друзів по роботі падає мені промені світла, — каже Володя. — Поряд з твоїм верстатом — товариш. Знаєш як його звати, як працює, а його ество нерідко залишається в тілі. Хтось розповів про нього — інші зацікавилися. Розуміти, банити серцем іншу людину — це пізнавати самого себе.

Людина пізнається і по тому, як вона відпочиває. Володя надає перевагу активному відпочинку. Запальний «Український гопак», веселий дотепний румунський «Бруду» — улюблені номери Володимира.

— Танці — то по його характеру, — каже керівник танцювального колективу П. Сугак.

Хлопці вступають і перед робітниками рідного заводу, і перед колгоспниками підшефної артілі. Нещодавно їх агітбригада виїздила до Чечелівки та Верблюжки Новгородківського району.

Сцені, як і праці, громадській роботі, Володимир Лапенко віддає весь повністю. Не чекає якихось слушних моментів. Для нього вони в повсякденні.

А. БЕЛИК, робітник.

м. Кіровоград, ремзавод «Укрспільгосптехніки».

ВІН НАРОДИВСЯ кілька років тому з ініціативи комсомольців Знамянського сільськогосподарського технікуму. А тепер ось уже має п'ять молодших братів.

Мову я веду про клуб молодих виборців, який вперше виник при технікумі, а тепер став дійовою формою роботи з молодими виборцями у всьому районі.

Тоді я була членом комсомольського комітету технікуму і добре пам'ятаю, як на своєму засіданні ми дискутували, кого призначити агітатором, в деталях обговорювали план роботи.

Клуб був відкритий щоденно з шостої до дев'ятої вечора, якраз в той час, коли найбільш вільні учні. Пропагандисти знайомили з Положенням про вибори, агітували за народних обранців, допомагали молодим віднайти потрібні відповіді на питання, що тих цікавили.

Закінчив свою роботу цей клуб за кілька днів до виборів так званими вечорницями. У гості до юнаків і дівчат, які мали голосувати вперше, прийшли керівники партійних і радянських установ, голлови колгоспів, колишні

Я У ДЕРЖАВИ СВІЙ

В ЗНАМ'ЯНСЬКОМУ РАЙОНІ ПОСТІЙНО ДІЮТЬ КЛУБИ МОЛОДИХ ВИБОРЦІВ

випускники технікуму, депутати. Гості розповіли про велику роботу депутатів, про різноманітні зміни, що сталися в районі за роки Радянської влади. Молоді виборці порадували гостей піснями, розповідями про свої справи.

Коли в райкомі комсомолу стало відомо, що вибори до місцевих Рад депутатів трудящих відбудуться 16 березня нинішнього року, відразу згадали той перший досвід роботи з молодими. Вирішили, крім технікуму, створити ще клуби в профтехучилищах № 3 і № 7, в локомотивному депо, у вагонному депо, одним словом там, де найбільше молодих людей голосуватиме вперше.

Очолюють клуби найбільш політично освічені люди. Зокрема в технікумі завідувач клубом — викладач В. Ф. Піжова, у профтехучилищі № 3 — секретар комсомольської організації Тамара Шишкіна. Агітаторами, пропа-

гандистами теж підбрали високоосвічених, краєвих виробничників, молодих депутатів. Так, у колгоспі «Росія» роботу з молодими виборцями веде депутат сільради Валентина Мусієнко.

Як із завідувачими клубів молодого виборця, так і з пропагандистами та агітаторами проведено семінари.

Клуби, красиві вмебльовані кімнати, забезпечені потрібною наочною агітацією, стали центром масово-політичної роботи з молодими виборцями. Там вони знайомляться з Положенням про вибори, зустрічаються з депутатами. Пропагандисти глибоко роз'яснюють рішення XXIII з'їзду нашої партії, Пленумів ЦК КПРС, в яких яскраво виражені внутрішня і зовнішня політика КПРС і Радянського Уряду. Розповідають про життя і діяльність В. І. Леніна, про те, як молоді знамянці готую-

ться зустріти 100-річчя від дня народження вождя.

Студенти сільськогосподарського технікуму і учні міського профтехучилища № 3 у клубах виборців зустрілися з депутатами Верховної Ради

СРСР машиністом Володимиром Григоровичем Малєєвим. Володимир Григорович докладно розповів про ту велику роботу, що ведуть депутати по зміцненню могутності нашої Батьківщини і поліпшенню добробуту трудящих, проте, як радянським законодавством забезпечуються всі умови, щоб кожний громадянин міг використати надане йому Конституцією право брати участь у формуванні органів державної влади.

Цікава то була зустріч. Попереду ще немало таких.

К. ГУЙВАН, другий секретар Знамянського міського комсомолу.

ІМЕНІ СОНЦЯ

ПЛАН РЕКОНСТРУКЦІЇ ЦЕНТРУ КІРОВОГРАДА

Запитання: Анатолій Лук'янович, як в найближчий час зміниться обличчя нашого міста?

Відповідь: Зміниться багато в чому, хоч це і не просто. Адже центр Кіровограда займає площу в 510 тисяч квадратних метрів, де всі одноповерхові споруди будуть знесені. На сьогодні їх близько 60 процентів. Отже, це нелегке завдання. На його виконання потрібно буде років десять.

Запитання: Чи плануються в центрі міста багатопверхові будинки?

Відповідь: Зараз у нас найвищий будинок в дев'ять поверхів. В недалекому майбутньому у нього з'являться дванадцятиповерхові суперники.

Запитання: Вулиця Карла Маркса зазнає великих змін?

Відповідь: Вона, як і вулиця Леніна, буде пішоходною. Доповниться новими світлими будівлями, сквер Богдана Хмельницького стане просторішим, зеленішим...

На темному тлі макета рівними стрічками перетинаються стрімкі проспекти, правильними прямокутниками і трикутниками виділяються сквери, бульвари. Це — Кіровоград майбутнього. Місто, де виростуть носі цехи «Червоної зірки», транспортними артеріями запульсують вулиці Луначарського і Компанійця...

Запитання: Анатолій Лук'янович, що буде реконструйовано в центрі до Ленінського ювілею?

Відповідь: По вулиці Карла Маркса напроти будинку сільськогосподарського технікуму уже заранку планується площа Ленінського комсомолу, де височітиме гордий монумент комсомольцям-героям.

До 100-річчя від дня народження В. І. Леніна парк, що носить його ім'я, теж дещо перебудується, зміниться центральний вхід — бетонні стіни облячуть вірменський туф. Закраєється нова літня естрада. Матимуть привабливіший вигляд дитячі майданчики.

В цьому році здійснюватиметься реконструкція восьмого і дев'ятого мікрорайонів (вулиці Карла Маркса, Шевченка, Леніна, Клицицька та Компанійця). Також розшириться театральний сквер імені Марка Лукича Кропивницького...

Завтрашні роки. В цьому невеликому приміщенні, де знаходиться кабінет головного архітектора нашого міста, їхні контури вирізно проявляються на аресленнях, макетах, ескізах.

Великий спортивний комплекс, який буде розміщений на території міського парку Перемоги, одягнута в граніт набережна Інгулу, сучасне ажурне приміщення театру на розі вулиць Леніна і Фрунзе.

Плани, твори задуми. Їх виношують люди неспокоїної вдачі. Люди, які хочуть, щоб наш Кіровоград став містом сонця і весни. Де б кожна вулиця мала право називатись сонячною.

На фото: біля нового макета міста — головний архітектор А. Л. ГУБЕНКО.

Фото В. КОВПАКА.

НЕСТИ СВІЙ ГОСТИНЕЦЬ

Ще одна відповідь Галині П.

Ти схвильовано звертаєшся зі своїми запитаннями до ровесників, але й мені хочеться відповісти на них.

Чи можна погодитися з думкою, що в професійно-технічні училища вступають лише ті учні, які погано навчалися в школі?

Гадаю, що ні, не можна. Якщо погодитися з нею, то можна прийти до вкрай неправильного висновку. Того висновку, ніби в нашому суспільстві є «благородні» навчальні заклади і навчальні заклади якогось другого або третього сорту. Це не так. Кожен навчальний заклад і хороший, і потрібний.

І ти, і я, і всі ми шануємо, наприклад, працю хлібороба. Уявляю, як і ти біля свого Голованівська не раз зачаровано милувалася полем, на якому шуміла колосиста пшениця. Її вирощував і агроном, що закінчив інститут, і механізатор, який вчився в училищі механізації.

Або згадаємо лікарню, погляньмо на людину, якій там врятовано життя, може, й після складної операції. Ми шануємо хірурга. Але він був би безсиллий, якби в боротьбі за життя людини йому не допомогли б і медична сестра, і санітарка.

У професійно-технічні училища вступають (сподіваюсь, вони теж дадуть тобі відповідь) юнаки і дівчата, що в школі вчилися добре, що мають хороші оцінки. І вступили тому, що училище приваблює їх, що там вони здобудуть хорошу професію, що й там вони продовжують вчитися.

Чи головне у житті — закінчити інститут?

Ми нестримно йдемо вперед. Наочно бачиш, як зростає культурний рівень нашого народу, як зростає його потяг до глибших знань. Тут і пророком не треба бути, щоб сказати, що ми йдемо до того, що настане

час, коли й інститутська освіта стане для всіх громадян обов'язковою. Але то в майбутньому. А як тепер, коли ще не всі можуть вступити до інституту? І чи головне у житті — закінчити інститут? Суть не в цьому. Закінчити інститут це ще не головне в житті. Суть полягає в тому, що вчитись треба, необхідно всім, хоч і не на інститутській лаві. Треба вчитись. Вчитись завжди. Той, хто зупиниться у своєму навчанні, зупиниться і в своєму культурному, і в професійному зрості. А вчитись мають змогу всі. Про це завжди дбає наша радянська держава. Форми навчання у нас різні, їх багато. Аж до того, наприклад, що дружба з журналом, газетою — теж навчання.

А як же покликання? Коли покликання — не примха, не хвилінне захоплення, дорогу до нього знайдеш, воно стане твоєю професією. Якщо вони в людини йдуть поруч — і професія, і покликання, — то роблять життя повнокровнішим, цікавішим, змістовнішим.

У тому ж «Молодому комунарі», де й твій лист, надруковано матеріал «Така велика і сильна людина...» — анонція на фільм про А. П. Чехова.

Ти більше знаєш Чехова як письменника. Тобі, впевнений, подобається його оповідання та п'єси. Але ж він був і лікарем. Що назвати його покликанням? Очевидно, і те, й інше. Чому? Тому що він і писав, і лікував в ім'я великої любові до людей.

І, мабуть, Галинко, з цієї точки зору треба думати і про навчання, і про професію, і про покликання.

Поспітайте Дмитра Гнатюка, коли він виконує свої пісні, що для нього найважливіше. Не сумніваюсь, що він дасть одну-єдину відповідь: нести радість людям.

І якщо приносиш їм радість, буде радість і тобі.

Чи зустрічаються люди, які ніколи не допускали помилок? Такі люди є. Чудові, кристально чесні, гуманні, справедливі й добрі люди.

Проте є й такі, що у своєму житті, у своїй праці і допускали, і допускають помилки. Це залежить від дуже і дуже багатьох обставин.

Але, якщо людина зробила помилку і зрозуміла, виправила її, таку людину не відкине колектив, не відкинуть від себе товариші. Колектив завжди гуманний, він може суворо покарити помилку, але всім тим вказує вірну дорогу, допомагає зійти із манівця на спільний шлях.

Добре, що ти написала листа. Добре, що ти хочеш знати у житті місце. І як добре, що ти хочеш порадитися з друзями. Гадаю, що ровесники теж добрим словом, порадой допоможуть тобі знайти найголовніше — те місце, ту працю, яка нестиме радість всім людям.

М. СТОЯН,

викладач літератури Паніфської середньої школи Новомиргородського району.

ФІГУРИСТИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ З ПЕРЕМОГАМИ

У Гарміш-Партенкірхені (ФРН) закінчився чемпіонат Європи з фігурного катання. Ми вже повідомляли про успішні виступи наших спортсменів у парному катанні і про те що, Сергій Четверухін здобув бронзову медаль.

Вперше на чемпіонатах фігуристів Європи радянські майстри «льодяного танцю» порушили гегемонію англійських танцюристів: чемпіони СРСР Людмила Пахомова і Олександр Горшков завоювали бронзові медалі — 248,6 бала (сума місць — 18). Довільний танець московського дуету був, мабуть, чи не найбільш захоплюючим видовищем вечора фінальних змагань танцюристів на чемпіонаті, і наші спортсмени зовсім небагато уступили англійцям Жаннет Собрідж і Джонні Лейну, які зайняли друге місце, — 249,9 (17). Золоті медалі чемпіонів континенту знову завоювали Діана Таулер і Бернард Форд (Великобританія) — 260,1 (7).

Дві інші наші танцювальні пари зайняли такі місця: 10. Тетяна Войтук і Вячеслав Жигалін — 215,5 (74), 11. Олена Жаркова і Геннадій Карпоносов — 216,4 (70).

ФУТБОЛ ЗВІСТКА З ПІВДНЯ НА ПРОВОДІ — ЯЛТА

Футболісти кіровоградської «Зірки» ніни, як і в попередні роки, проводять передсезонні тренування на півдні. Редакція зв'язалася по телефону з тренером команди Геннадієм Васильовичем Рудинським. Ось що він розповів:

— В Ялті сонячно, тепло. Це сприяє тренуванням. Заняття проходять нормально, майже виключно на відкритому повітрі. Велику увагу приділяємо загальнофізичній підготовці спортсменів. Проводимо легкоатлетичні кроси, працюємо зі штангою.

Тут, на півдні, є можливість відпрацювати техніку володіння м'ячем на

футбольному полі, а не в приміщенні, і ми цим користуємося в повній мірі.

В Ялті й поблизу неї перебувають також міколайський «Суднобудівник», сімферопольський «Таврія», північнодонецький «Хімік» та інші команди.

Перед початком весняного розіграшу призів федерації футболу України проводимо контрольні матчі. Першим партнером була збірна Ялти. «Зірка» здобула перемогу з рахунком 2:1 (голи забили Андрій Гайкович та Ігор Сорокін). У минулу суботу нашими суперниками були заліничинці Вінниці. Гра проходила при перевазі

Чемпіони «Авангарду»

9 лютого закінчилася командна першість обласної ради ДСТ «Авангард» з шахів. Сім найсильніших команд протягом шести днів боролись за почесний титул чемпіона. Турнірну таблицю очолювали шахісти Кременя та кіровоградського спортивного клубу «Зірка» (по 23 очки). Вони й поділили перше та друге місця. На третьому — команда Кіровоградської швейної фабрики.

кіровоградців, але закінчилася нульовою нічиєю. «Зірка» виступила в такому складі: Леонід Колтун, Тіт Луйк, Валерій Бровченко, Хуан Усаторре, Анатолій Максименко, Андрій Товат, Олександр Єрмаков, Юрій Касьонкін, Ігор Сорокін, Андрій Гайкович і Віктор Квасов. У другому таймі Луйка замінив Анатолій Хропов, Касьонкіна — Валерій Калінін, Сорокіна — Іван Оніщенко.

Нехай наших земляків не турбує, що не виступали ветерани команди Анатолій Кравченко, Віктор Ступак і Володимир Дерябин. Вони, як і всі інші наші футболісти, здорові, почувають себе добре, але ми хотіли подивитися, як гратиме молодь, новачки. Адже матч товариський, можна було експериментувати.

Вчора пізно ввечері «Зірка» повернулася до Кіровограда.

АЛЕ ТВОРЧИСТЬ тут і не почулася. Гендлярство і мистецтво не сумісні. А на Вайкікі і ця різьба по дереву, і татуні хула, і пісні — не вияв душі народної: усе це розвага для ситих ходячих шлунок, які, нудьгуючи од ліни, часом забредуть сюди і, пиймавши в об'єктиві кіноапарата ідилічну картинку життя тубільців, по всьому світу розмножують кінофальшивки про Гаваї.

Або чого варту гра дельфіна у бізнес, що її показують у місцевому океанарії? Дресировальниця дає дельфіну рибу. Дельфін одмовляється брати. Він «прохає» доларів. Дівчина подає йому гаманець.

— Спочатку дельфін, — пояснює вона, — не знав, що робити з цими доларами. Потім зметиковав складати гроші в той он заюток — банк. Зверніть увагу: син океану зараз відправляється в банк. Я бачу, як дельфін приєє у гаманці. Я вражений наївною «свідомістю» риби.

А голос летить, дзорчить, татує, як патака: — Цей дельфін серед трьох своїх братів найрозумніший. Бачте, який у нього вже бізнес — ціла гора доларів! Діти — відлідувачі океанарію — в захопленні.

Бачка про те, як легко можна розбагатіти у «вілльному» американському світі, заколює їх.

Отрутую розтлілині і маразму просякнуто все: починаючи від дитячих ігор і кіноапарату літературою, мистецтвом. Тут, на мальовничому океанському узбережжі, чорніє купа камінь, і безладді нанядано трухляві котоди.

— Що це? — запитує і дівчина-гід розламує: — Це — скульптура. Зветься вона «Мрія». Автор її — молодий скульптор Мазару Отакуро.

— Ви кажете, це скульптура, — він далі я. — То, може, ви з'ясуєте, що вона означає?

Дівчина зпінталася. Не знаходить, що відповісти. Потім заговорила: — Бачте, абстрактне мистецтво пробуджує абстрактні почуття. Скажімо, данний твір, який, до речі, високо цінується знавцями мистецтва, оспівує красу людського тіла. Скульптура може означати і молодість, і старість водночас.

Потім вона заговорила про екзистенціалізм — основу сучасного епікурейства. З її слів виходить, що людина в цьому «шкялоному» світі дуже самотня, тому вона шукає вітри думкам своїм в абстракції.

З кратера Хамама далеко в океані видно острови Молокаї, де відома колонія прокажених. І там, і в глибокій острові Саху це живуть лічені абригени-гавайці: пужниця їх витиснула в гори.

І заливав Гавайські острови. На прощання мені подарували квітку парадайн. Вона схожа на Птаха неба — парадайн. Коли цей птах був пташеним, йому відрубали ноги. Він піднявся в небо і відтоді не може ніколи сісти на землю. Полінейці кажуть, що доли їхня нагадує доли парадайна — неприкаяного, знедсленого блаукача.

Продовження. Початок в газеті за 1, 4, 6 і 8 лютого.

Леонід ТЕНДЮК

БЕРЕГ СМЕРТІ

Якщо Гавлії новою канакою означає «берег боги», то лихвісний атол Різдва можна назвати островом смерті. Це тут ще недавно гриміли атомні вибухи. Які випробували зброю масового знищення.

Океан неподалік екватора спокійний, ці поруху: сонце в зеніті, прямовисно над головою, так що навіть високі шогли не відкидають тіні; мов викуване з висхідної латуні, розпечене скрепіння неба; непорушна мовчазна вода.

Третій день як у лихвісній мчить по шій безомній пустелі наш бентежний «Витязь». Кожен з нас притишений і засмучений. На судні нещастя: одному з наших товаришів зробили складну операцію. Операція в умовах тропіки — жахлива річ. Почалося завалення очередин. Треба було знову негайно оперувати. До найближчої гавайї тисячі миль.

Як бути? Ми на сто шістдесятому меридіані, десь далеко на північ, праворуч од нашого курсу — Центральні Полінезійські Споради — розсіяні коралові острови, до яких входять і атол Різдва. На одному з них, як зазначають люди, нібито є шпиталь. Але ж острови закриті для вільного відвідування, тим більше атол Різдва — кузня смертоносної зброї.

Через моря і океани тріпожається наші поцінні: людина в небезпеці! Десятки суден пропонують допомогу, та вони так далеко. У нашого суднового лікаря — золоті руки. Алла Іванівна зробила все можливе і неможливе, щоб допомогти хворому, проте без стаціонарного лікування товарища не врятувати.

Вранці відійшли до атолу Фанінг — виплозженої півкулі суходолу серед океанського безмежжя. На полу спустили шлюпку. Берег. Чорніють поодинокі стовбури пальм, сухотні трави кволо пробиваються з-під коралового піску. На березі кілька ветхих халу, за ними біліють коралові брили — рештки стародавніх храмів, що їх будували полінезійські мореплавці — переселенці з Таїті і Тонга. Нас оточують тубільці. Один з них розмовляє по-англійськи. Чи є тут лікар? Ніколи не було. Навідувався лікар з сусіднього атолу — Маршени, до речі, українця, але вже з рік, як остров'яни не бачили його.

Ще одна тривожна ніч. Ще один тривожний день.

З Москви від Папаніна — начальника експедиційного флоту СРСР — прийнято радіограму: «Витязю» дозволено зійти на атол Різдва.

Шлюпка м'яко торкнулася берега. А через годину літак піднявся в повітря, ліг курсом на Гонолулу. На борту його наш хворий товариш — Ігор Андрійович Стоянов, за життя якого зараз борються сотні людей.

Отже, атол Різдва. Після капітана Кука, що в 1777 році відвідав Центральні Полінезійські Споради, може, тільки поодиноким мореплавцем вдавалося часом завітати сюди, тим більше в останні століття, за останні десятиріччя, коли на цих берегах збудовані атомні полігони. Широка лагуна: її оточує кільканадцять видвожених, що леда підводяться над хвилями, островів, і нальми, і море, і сонце — повільно радіє.

Розповідати б про це, та тієї заклинає люте — не час залицувати сонце і радість! Острови нагадують мертву пустелю. Земля — що чого багатостраждальця, що жахливими невинними ранами. Біля рифів чорніють кістяки розбитих, викинутих на коралові геза кораблів. Не візна океанська стихія потрощила їх — усе це рештки атомного випробування.

Ми на березі, де ще не так давно погінений вишор все нищив на своєму шляху. Як і на острові Фанінг, тут, засипані дрібним кораловим піском, стирчать поодинокі брили колишніх полінезійських храмів і довгих прямокутних коралових бар'єрів, що ними остров'яни обносили свої житла, зберігаючи їх від руйнації. В полінезійському сказанні говориться про ці землі, як про «дорідні, благодатні і любімі богами». Ніні від «раю» цього відвернулися б навіть боги! Враження таке, що потрапили не на екзотичний полінезійський острів, а в задушливу сіру казарму. Не безжурні діти природи ніжаться під сонцем — всіди військові, американці. І всіди ознаки надсучасного режиму: неблагородні тубільцям, мешканцям атолу, дозволено ходити лише в певному місці; решта острова оповита таємницею. Бетоновані укриття-доти. Високо звелся шогли радіоантен. Нам дозволено пройти від берега до казарм. Нас супроводжує десяток молодчиків — військових. Очей нам, правда, не зав'язують, але ні фотографувати, ані кроку од наміченого маршруту відступити не можна! Та оку і серцю дано сприйняти більше.

Як би не кричали ви, майстри смерті, людство повинно знати: на землі все ще животіє примара смерті! Ще не зникнені осні гнізда, ще випускають свій трупини сморді атомні бомбики!

Пам'ятайте про це, люди!

КОЛИ РОЗКВІТАЄ САКУРА

У Японії я вшесте. І кожен приїд мій ерипадає на початок весни, коли тут чекають цвітіння сакури. Сакура — японська вишня, яка нібиго приносить щастя. Торік і ген поза-

Мабля — полінезійська дівчина-танцівниця

торік бачив я її по-весняному юну в гоміткій Нюогамі, біля підніжжя Фудзі, й у віночній місті — Токіо. Сакура розквітає знову — сен по вилінях за нехолодну зиму кругосилах, за парканам, біля кожного мініатюрного (як і все тут мініатюрно здрібнене, на що не глянь — садок, поле, гай) будиночку блакитним маревом піняться її ніжні пелюстки. За однічим і испорущим законом весні настає її цвітіння. Люди чекають, але щастя оманливе: в нього свої дороги...

І знову в мочалній покори і з вулканічним гнівом у душі (якщо про них забула сама богиня сонця-Аматерасу, то на сильних сніту цього нічого надітисся!) — виходять на білі з жорстоким життям бідарі. Сонце ще не прокинулось, а вулиці ожили: по зводоженних морської хвилює вітрах і причалах кваліно дріботять до своїх човнів рибалки; візки, навантажені свіжою рибою, гримчуть по мостовій;

(Далі буде).

Світлиця

НОВА ШКОЛА на 1280 місць — хороший подарунок для дітей міста-курорту Сочі. Школа збудована за індивідуальним проектом архітектора сочинського філіалу інституту «Гипрокомунстрой» Наталії Милової і об'єднує все краще, чого досягли у співдружності архітектори і педагоги.

Директор школи Віталій Курячий, що відзначив у новому навчальному році тридцятиліття педагогічної діяльності, говорить: — Приємно починати четвертий десяток вчительської праці у такій школі. Тут втілює в життя більшість основних вимог педагогічної науки до умов, в яких повинен проходити навчальний процес.

Яка ж ця «альма матер» тисячі з лишком дітяк? Тут два будинки, зв'язаних галереєю. У першому — власне учбово-му — розміщені класи, кабінети, майстерні. У другому об'єдналися великий спортивний зал, актовий зал, він же — широкоформатний кінотеатр на 500 місць, кім-

СОЧИНСЬКИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ

пати для занять гуртків; тут кухня і їдальня. Харчування дворазове, дуже недороге. Є і безкоштовні сніданки і обіди.

Всі заняття ведуться у предметних кабінетах: хімії, фізики, історії, математики, біології. Кабінетна система викладання дозволяє значно збагатити уроки наочними посібниками, дає педагогам можливість широко використовувати технічні засоби навчання.

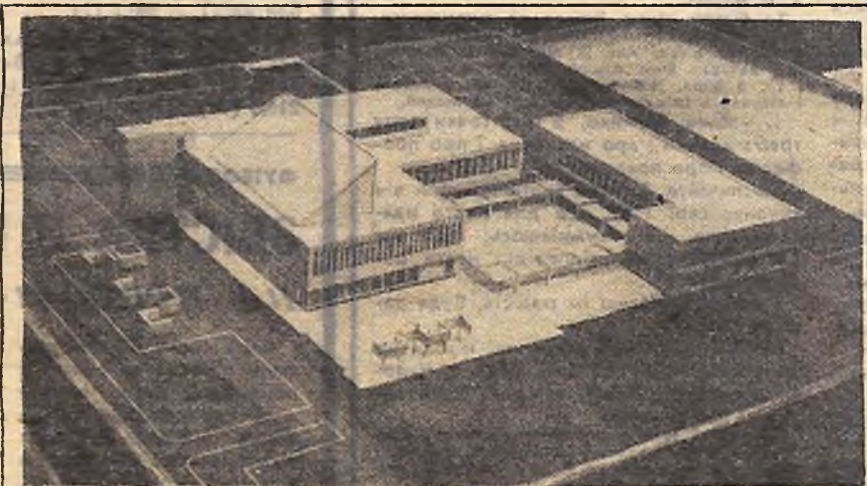
Ось кабінет фізики. До кожного столу підведена вода, електрика. Є розетки і на 12, і на 127, і на 220, і на 380 вольт. Біологічний кабінет. У ньому є клітки із звірятами і птахами, і навіть майстерню виконаний куток кавказької природи.

Лінгофонний кабінет призначений для навчання іноземним мовам. Його обладнання дозволяє вчителю займатися з кожним із учнів індивідуально.

Здавалося б, дрібниці: вчительська кафедра на підвищенні, розсувта перекидна дошка з противагами... Але як все це полегшує працю і учня, і педагога?

— Досвід роботи цієї школи, — сказав директор школи Віталій Курячий, — буде всебічно вивчений і використаний в організації нових шкіл і в Сочі, і в інших містах країни.

Юрій ПОНОМАРЕНКО.
(ЛПН).

У Центральному науково-дослідному і проектному інституті типового експериментального проєктування учбових споруд у Москві опрацьований проєкт громадського центру для мікрорайону з населенням 16 тисяч жителів. Архітектурний комплекс центру складається з двох будинків. Призначення основного корпусу призначені для продовольчого магазину з відділом кулінарії. Тут же можуть бути розміщені роздаточний пункт дитячої молочної кухні і їдальня на двісті місць, а також кабінет житлово-експлуатаційної контори, конференц-зал на 250 чоловік. У другому корпусі — аптека, пошта-телеграф з відділенням для ошадної каси, приймальний пункт пральні і комбінату побутового обслуговування, перукарня.

На знімку: макет громадського центру.

Фото Р. Алфімова.
(ЛПН).

● ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ ● ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ

ЛЕНИНГРАДСЬКИЙ вчений, співоробітник Головної Геофізичної обсерваторії ім. Вейкова Борис Сазонов, досліджуючи протягом кількох років вплив космічних променів різних енергетичних рівнів, установив прямий зв'язок між коливаннями потужності потоків заряджених частинок і змінами клімату планети.

З колосальною швидкістю обрушується на Землю «сонячний вітер» — потік корпускул, народжених Сонцем. Кожна частинка несе енергію

Донедавна вважалося, що сонячні корпускули служать своєрідними посередниками між інтенсивністю сонячного випромінювання, що періодично змінюється, і процесами в земній атмосфері. Але, крім частинок сонячного походження, у навколишньому космосі зосереджуються і намагаються пробити магнітний захист немало частинок високої енергії — у мільйони і мільярди електронів-вольт. Ці частинки досягають Землі з безмежно далеких глибини Галактики. У незрівнянно меншій, ніж сонячні корпускули, кількості проникають вони до поверхні Землі. На цій підставі галактичним частинкам не відводили скільки-небудь істотної ролі у розвитку атмосферних процесів. До того ж їх було нелегко віділати від частинок сонячного походження.

Сазонов звернув увагу на те, що у північній полярній області взимку, коли вона зовсім не одержує сонячного проміння, частинки високої енергії зустрічається досить багато. Вони, безсумнівно, можуть бути тільки галактичними. Між кількістю цих частинок і змінами в атмосферній циркуляції також виявлена пряма залежність. Вчений гадав, що вплив частинки на цей механізм є визначальним, особливо у полярних широтах.

Виявлені залежності між характером атмосферної циркуляції та інтенсивністю потоку космічних променів в Галактиці можуть бути використані для довгострокових прогнозів погоди.

Вячеслав МАРКІН,
науковий співоробітник Інституту географії Академії наук СРСР.
(ЛПН).

КЛІМАТ І ГАЛАКТИКА

в тисячу, десять, сто тисяч електронів-вольт. В одному кубічному сантиметрі навколишнього простору міститься до десяти тисяч частинок. Іх сумарної енергії досить, щоб знищити все живе на Землі. Але наша планета виставляє проти «сонячного вітру» ефективний захист — напружене магнітне поле, котре, відхиляючи корпускули, деформує смертоносний потік. А шар озону на кордоні земної атмосфери поглинає надлишкову енергію небезпечних частинок.

Однак значна частина потоків все-таки проникає у нижні шари атмосфери. І виявляється, що з посиленням корпускулярних потоків зв'язане збільшення циклонів у Північній півкулі, різкі зміни погоди, інтенсифікація повітряного обміну між північними і південними широтами.

ЩІЛЬНИЙ БЕТОН

Найдрибніші — менше десятих долей міліметра — тріщини і пори в бетонах пропускають воду. І навіть мізерні краплі вологи поступово відновлюють фільтрацію під гідротехнічними спорудами. Вони втрачають міцність, потребують укріплення.

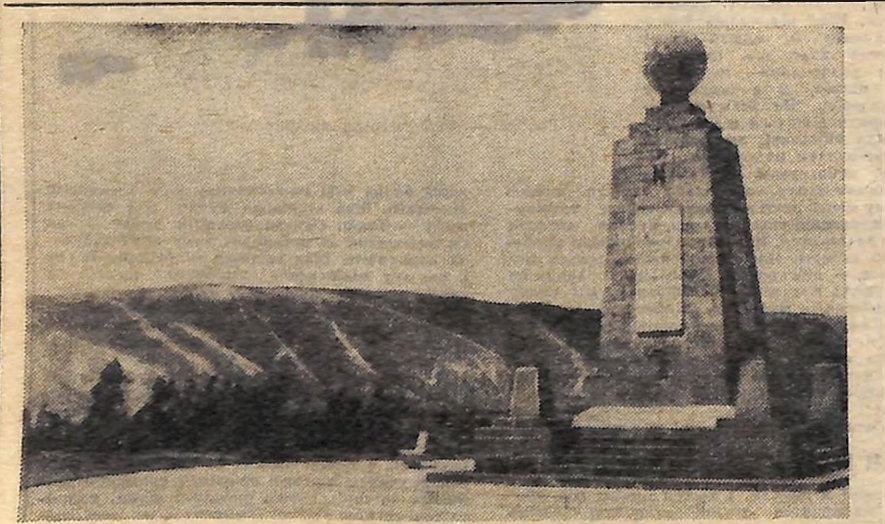
У деяких країнах відомі випадки використання синтетичних матеріалів для «лікування» бетону. Звичайно застосовують епоксидні смоли або композиції на їх основі. Але ці смоли дуже в'язкі і тому ущільнюють лише поверхневі тріщини в декілька міліметрів. Крім того, вони досить дорогі.

У Науково-дослідному інституті фундаментів і підземних споруд Держбуду СРСР опрацьований новий спосіб боротьби з фільтрацією. У бетон заміщається розчин мало-в'язкої синтетичної смоли. Через строго задані строки він повністю отвердіває в тріщинах і порах, надаючи матеріалу водостійкості, додаткової міцності і морозостійкості. Смолою заповнюються тріщини і пори розміром від декількох міліметрів до десятих тисячних долей міліметра. Затверділа смола не справляє руйнівного впливу на бетон і непокриті сталеві арматури. Важлива перевага нового способу — його висока економічність. Основним компонентом закріплюючого розчину є доступні і дешеві карбамідні смоли.

Новий спосіб має ще одну важливу перевагу: його можна застосовувати для бетонних споруд, що фільтрують воду з великими швидкостями.

Робота радянських спеціалістів привернула увагу багатьох зарубіжних фірм. Всьогою експортно-імпортною об'єднання «Ліцензітор» організувало продаж ліцензій на новий спосіб підвищення щільності бетону.

Сергій ФЕДОРОВ,
інженер.
(ЛПН).

ЕКВАДОР. Там, де світ ділиться навпіл. Монумент, установлений на лінії екватора. Фото С. СИЧОВА. Фотохроніка ТАРС.

У ЛАБОРАТОРІЇ високомолекулярних сполучень Інституту елементоорганічних сполучень Академії наук СРСР синтезована третя алотропна форма (модифікація) вуглецю, яку вчені назвали «карбін».

А як же підручники хімії, в яких чорним по білому написано: у природі існує дві алотропні кристалічні форми вуглецю — алмаз і графіт? Тепер у підручники доведеться внести поправку.

На перший погляд важко повірити, що алмаз і графіт — одна й та ж речовина, настільки відрізняються вони за своїми властивостями. Коли ми вимовляємо слово «алмаз», то перед очима виникає блискучий кристал, що має незвичайну міцність. Це найміцніша речовина у природі. Графіт же надзвичайно м'який — згадайте хоча б грифель наших олівців. Алмаз — ізолятор, графіт проводить електричний струм.

В алмазі кожний атом вуглецю знаходиться в центрі правильного тетраедра і зв'язаний з чотирма іншими атомами вуглецю. Така структура надає алмазу надзвичайної міцності. У графіті ж атоми з'єднані в шестикутні м'ячечки. Ці м'ячечки утворюють сітки, які лежать у паралельних площинах. Зв'язки між площинами слабкі, звідси м'якість графіту.

Теоретично можлива ще одна комбінація атомів вуглецю, сполучення їх один з одним в ланцюжки. Якщо її можна було одержати, то з'явився б третя проста речовина, третя алотропна форма вуглецю. Але здійснити такий синтез здавалося дуже важким. І все ж проблема була вирішена. Про те, як цього вдалося досягти, мені розповів один із учасників роботи, доктор хімічних наук Володимир Касаточкін.

В Інституті елементорганічних сполучень, у лабораторії члена-кореспондента Академії наук Василя Коршака опрацьовувався цікавий напрям синтезу полімерів із ацилінових поліліній, ланцюги яких містять потрібні, дуже міцні міжатомні зв'язки. При введенні ациліну в цю реакцію повинен був одержатися новий полімер, що складається тільки з вуглецю, молекули якого побудовані у вигляді ланцюжків. Цей синтез був здійснений доктором хімічних наук Олександром Сладковим і кандидатом хімічних наук Юрієм Кудрявцевим.

НОВОНАРОДЖЕНОГО НАЗВАЛИ „КАРБІН“

Уже близько семи років ми вивчаємо властивості карбіна.

У нашій лабораторії в Інституті горючих копалин проводилися рентгеноструктурні, спектральні, термографічні та інші дослідження. Як і властивості має карбін? Щільність його виявилася дещо нижчою, ніж у графіту, — близько двох грамів на кубічний сантиметр. Карбін — напівпровідник. Вивчення теплоти горіння дало дивовижні результати: для вуглецю стандартною величиною в теплоту горіння графіту, нижчої теплоті нікто не одержував. Для карбіна були одержані значно нижчі теплоти горіння, ніж у графіту, що зв'язане з меншим вмістом у карбіна внутрішньої енергії.

— Чи можливо, що через декілька років буде відкритий ще один якийсь вид вуглецю? — Вуглець утворю три алотропні кристалічні модифікації і не більше. Це відповідає трьом можливим іїбридним станам валентних електронів в атомах і вичерпує можливі прості форми вуглецю. Разом з тим уже відома велика кількість різних аморфних форм, котрі можна назвати перехідними.

Андрій ЗГОРСЬКИЙ.
(ЛПН).

ЕЛЕКТРОСТРУМ — ШВАЦЬКА ГОЛКА

Голка з ниткою до цих пір є символом кравецької професії. Але для з'єднання найтонших і ажурних, як павутинка, плать із синтетики, потрібні нитки, поряд з якими людська волосина здається товстим канатом. Одержати міцний шов такою ниткою дуже важко. На відміну, наприклад, від шерсті, що покрита незчисленними волосинками, які міцно зчіплюють тканину, синтетичні волокна звичайно круглі і гладенькі. Тертя між ними незначне — згадайте, як легко розв'язується нейлоновий канат.

Але в той же час більшість тканин термопластичні, і цю властивість інженери давно намагаються використати для з'єднання окремих частин одягу. Проводячи швидко згаслим сірником по пружку канопової стрічки, можна добре підрубити краї — розплавлені кінці волокон співаються і не дають тканині розповзтись. Але ж не будеш пришивати рукава до сорочки сірничком чи паяльною лампою.

Вчені одного з ленінградських науково-дослідних інститутів знайшли оригінальний спосіб з'єднання тканини теплом. За-

мість полум'я сірника вони використали гарячий металічний станок. Він теж плавить синтетику. Стіл, на який кладуть скроєні деталі одягу, — металічний. Він служить електродом. Форма другого електрода відповідає формі шва. Імппульс високочастотного струму в одну мить розігріває верхній електрод. І рукав чи комір «зшиваються».

Олександр СТРОГАНОВ.
(ЛПН).

ТЕЛЕЕКРАН

ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

СЕРЕДА, 12 лютого. Перша програма. 10.00 — Теленовіни. (К). 10.15 — Міжнародний товариський матч з мотогонок на льоду. (М). 11.35 — Шкільний екран. Суспільствознавство для учнів 10 класу. «Система радянського права». (К). 12.40 — Кіножурнал та художній фільм «Я крокую до Москви». (Кіровоград). 17.00 — «Корифей української культури в Одесі». (К). 17.30 — «На робітничій заставі». (Дніпропетровськ). 18.00 — До 100-річчя з дня народження Б. І. Лєніна. Для школярів. «Сонячне коло». (К). 18.30 — Телевісти. (К). 18.50 — «До світла». Атеїстичний журнал. (Львів). 19.20 — Естрадиний концерт. (Кіровоград). 20.30 — Інформаційна програма «Час». (М). 21.15 — Експериментальна кольорова програма українського телебачення. Художній фільм. (К).

Друга програма. 20.30 — Кіножурнал та художній фільм «Я крокую до Москви». (Кіровоград).

ПОКАЗУЄ МІКОЛАЇВ

ЧЕТВЕР, 13 лютого. Перша програма. 16.20 — «Місто майстрів». Телефільм. (Кіровоград). 17.40 — Ленінська трудова естафета. «На річці 1970». Теленарис з радіоспу «Вішніківський». (Львів). 18.00 — Для дітей. Мультифільм. (К). 18.10 — Міжнародний огляд. (К). 18.30 — Урочистий вечір, присвячений 200-річчю з дня народження І. А. Крилова. (М). В перерві — телевісти. (К). 21.15 — Інформаційна програма «День за днем». (Кіровоград). 22.00 — «Червоні буруни». «Кручина-бучина». Телефільм. (Кіровоград). 22.40 — «Новосілля Олега Попова». Телефільм. (К). 22.45 — «Талант твої, Україно». Концерт ансамблю «Черемш». (Львів).

Друга програма. 21.20 — Камерні пєюри. (К).

ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

ВІТРОК, 11 лютого. 9.30 — Художній фільм. «Гід пєклом вогонь». 11.00 — Телевізійні вісті. (К). 11.10 — Літературні читання. Ю. Нагібін. «Луна». (К). 11.35 — Шкільний екран. Фізика для учнів 10 класу. (К). 12.10 — Художній фільм «Уламок імперії». (К). 17.45 — «Радість хліборобів». (К). 18.00 — Мультиплікаційний фільм «Казка для великих і малих». (К). 18.10 — Телевізійні вісті. (К). 18.40 — До 100-річчя з дня народження В. І. Лєніна. «Потесний арсеналець». (К). 19.00 — Концерт. (К). 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — Естрадиний концерт. (М). 21.50 — «У світі кіно». (М).

СЕРЕДА, 12 лютого. 10.35 — Документальний фільм. 11.15 — Телевізійні вісті. (К). 11.35 — Шкільний екран. Суспільствознавство для учнів 10 класу. (К). 12.10 — Художній фільм «Зорі назустріч». (К). 17.00 — Корифей української культури в Одесі. (Одеса). 17.30 — «На робітничій заставі». (Дніпропетровськ). 18.00 — До 100-річчя з дня народження В. І. Лєніна. Для школярів. «Сонячне коло». (К). 18.30 — Телевізійні вісті. (К). 18.50 — Атеїстичний журнал «До світла». (Львів). 19.20 — Актуальний екран. 20.20 — Розповідь про майстра. 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — Експериментальна кольорова програма. (К).

ЧЕТВЕР, 13 лютого. 10.10 — Документальний фільм. 11.00 — Телевізійні вісті. (К). 11.10 — Художній фільм «Сніданок у предполдєтє». (К). 17.40 — «Ленінська трудова естафета». «На річці 1970». (Львів). 18.00 — Мультиплікаційний фільм «Лєсїда про злого велєтєня». (К). 18.10 — Міжнародний огляд. (К). 18.30 — Урочистий вечір, присвячений 200-річчю з дня народження І. А. Крилова. (М). 21.15 — Художній фільм «Земляки».

Редактор В. ПОГРІБНИЙ.

Наша адреса і телефони

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.
Телефони: секретаріату — 29-33-55, відділу пропаганди — 29-33-66, решти відділів — 29-33-55.

«МОЛОДОЙ КОМУНАР» — орган Кіровоградського обкома ЛКСМУ, г. Кіровоград.

Друкарня ім. Г. М. Димитрова обласного управління по пресі, м. Кіровоград, вул. Глілки, 2.

БК 02331, Індекс 01197, Зам. № 696. Тираж 50 000.